

איתרות ומגיד ממעורבות

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

עיקר המצווה - מחשבת הדביקות

במאמר זה מבאר המגיד את דרך עשיית המצוות בשלימות. אברהם אבינו בקיימו את מצוות גמילות חסדים כשהכניס את המלאכים תחת צל קורתו, לימד דעת לכל בני ישראל כיצד יש לקיים את המצוות כראוי, שהרי המלאכים נדמו לו כדמות אדם, ולכן בדברו עימם הדריכם איך צריך להיות אופן קיום המצווה כראוי, כפי שהשיג בדעתו הגדולה לאחר שקיים מצוות מילה, וכפי שביאר המגיד, שמצווה זאת היא יסוד כל התורה כולה וממנה השיג את כל השגות התורה.

וזאת עלינו לדעת - כי האבות הקדושים הם אשר מורים לנו את נתיבות עבודת ה', אשר הם חקקו את הדרך הישרה בעשרת אצבעותיהם - במסירות נפשם לה', והם המשיכו לעולם את מידות האהבה והיראה והתפארת שעליהם נתיסדה כל התורה כולה.

אמר להם אברהם אבינו לאורחיו: הנה אתם רואים שמקיים אני מצוות גמילות חסדים בגופי (שעמד פתח האוהל כחום היום), בדיבור (שאני מקבלכם בספר פנים יפות) ובמעשה (שרץ בעצמו לקראתם), אבל אל תחשבו שזה כל קיום המצווה, אלא תדעו שדווקא המחשבה הרוחנית, שאינה ניכרת לכם בעיניים גשמיות, היא חלק העיקר והנכבד של המצווה, וממנה מקבלים גם חלקי הדיבור והמעשה של המצוות חיות של קדושה.

לכל מצווה יש 'כל' שהוא עצם המצווה, כלומר גופו של האדם שמקיים את המעשה, דיבורו ומעשיו, והמכונים בלשון האר"י הק' 'אדם', 'דיבור', 'מעשה', ומלבד עצם קיום המצווה הנראה לעיניים יש גם את ה'נשמה' של המצווה, שהיא 'אור' המצווה, כלומר שפע של התקשרות להקב"ה שמושג על ידי המצווה, אשר נחלק לשני חלקים: (א) האור פנימי של המצווה, שהוא המחשבה שהיא מושגת ומובנת, כמו למשל טעמי המצווה ועניינה השכליים כפי שמבוארים בגמרא והפוסקים על פי פשוטו, (ב) יש עוד גילוי במצווה המכונה 'אור מקיף', שהוא האור שלמעלה מהשגת האדם, ואותה אפשר להשיג רק על ידי מחשבת הדביקות של האדם בשעת עשיית המצווה.

שני החלקים האמורים, שהם האור פנימי ו'אור מקיף', הם עיקר חיות המצווה, והם מושגים על ידי מחשבת האדם בקיום המצווה, ולכל אחד מהם יש מעלה יתירה: האור פנימי משפיע יותר על חלק ההשגה והמחשבה של האדם שבתוך גופו, מכיון שהוא מוגדר ומצומצם במחשבת האדם והשגתו כפי שמבין לפי שכלו, ועל ידי האור מקיף שהוא בבחינת 'רוח הקודש', כלומר הדביקות שלמעלה מהשגתו של האדם, נמשכת השגה לנשמה שמביאה לאדם את החיות הפנימית בשעה שעושה מצווה מתוך רצון לידבק בבורא יתברך, זה מושג רק על ידי מחשבת הדביקות.

והנה, הבה ונתבונן: הלא, בעולמינו הגשמי, מה שניכר לעיניים זה רק האדם דיבור מעשה, כלומר צורתה הגשמית של המעשה ולא צורתה הרוחנית, שהיא ה'נשמה' של המצווה. ודרך בני אדם לדקדק תמיד על החלק של הדיבור ומעשה שנראה לעיניים, ולכן הם מרגישים בזה יותר חיות כי ניכר להם יותר שמקיימים מצווה, אבל קשה להם יותר לדקדק על חלק המחשבה ועיון הדביקות של כל מצווה, כי ענין זה אינו ניכר כל כך לעיניים.

לדוגמא: קל יותר לאדם להדר במצוות אתרוג ולקנות אתרוג שאין בו 'נקודות', מאשר להדר במצוות תפילה ולהתפלל תפילה שאין בה 'כתמים' של מחשבות זרות, משום שהאתרוג ניכר לעיניים ולכן כשמהדר יותר ומשלם יותר על אתרוג מהודר הוא רואה מיד את התוצאות שהוא מנענע באתרוג יפה ומהודר, אבל כשמתפלל תפלה עם מחשבות זרות אינו רואה בסיום התפילה 'תפילה עם בלעטלעך'.

אבל האמת שאותה מלמד אותנו אברהם אבינו עליו השלום בפרשתינו, היא הפוכה, שעיקר המצווה היא המחשבה והיא עיקר הכוונה בקיום המצוות, ולכן על האדם להיזהר מאוד מאוד שגם המחשבה תהיה בלי כתמים וקרעים, ובפרט לפי מה שנודע שאפילו החיות של הדיבור והמעשה נמשך מהמחשבה, כי מצווה בלי דחילו ורחימו אינה פורחת למעלה, ואם כן מצווה בלי מחשבת דביקות אינה חשובה כל כך, ואם אינו מתכוין כלל לקיים מצוות המלך אינה מצווה כלל שהרי מצוות צריכות כונה.

ולזאת אמר להם אברהם אבינו עליו השלום למלאכים:

(א) 'והשענו תחת העץ' (בראשית יח ד), כלומר התבוננו בפנימיות של המצווה שהיא פנימיותו של האדם שהוא נמשך לעץ החיים' מכיוון שהוא ממשיך את חיות השם יתברך לעולם.

(ב) בנוסף הזהיר אברהם אבינו במיוחד על האור מקיף' שהוא הדביקות של המצווה שמתעורר מחמת עבודה בתענוג.

וכפי שאמרנו בספרים הקדושים שבתביבות 'תחת העץ' נרמז שהכוונה תחת ה'סכך', והיינו שאברהם אבינו קיים בזאת את עניינה הפנימי של מצוות סוכה שהיא הסכייה ברוח הקודש, כי מצווה סוכה היא מצווה שמרמזת על האור מקיף של המצווה, ולכן הסוכה מקיפה את האדם, ונמצא כי בשעה שהזהיר אברהם אבינו את המלאכים שנדמו בעיניו כבני אדם על מצוות הדביקות במחשבה, היה זה לענין המלאכים, כקיום מצוות סוכה ממש באופן הפנימי השייך אליהם.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השבוע

בַּמִּדְבָּר (תנחומא וירא ד) **בְּשֹׁכֵר שְׂאֵמֶר אֲבָרְהָם לְמַלְאָכִים וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ** (בראשית יח ד) **זְכוּ בְּנֵי לְמִצְוֹת סֶפֶה.**

וַיֵּשׁ לֹמֵר עַל פִּי מֶה שְׂאֵמֶר (שם ב ט) **וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן. וְהִנֵּה עֵץ הַחַיִּים נִקְרָא שֵׁם הוֹי"ה פִּידוּעַ, וְאָמְרוּ בְּתוֹךְ הַגֵּן, פְּרוּשׁ שֶׁהוּא מִתְלַבֵּשׁ בְּתוֹכֵיּוֹת וּבְפָנֵימִיּוֹת הַגֵּן פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁבְּתוֹרָה, כַּנֶּזֶק בְּדְרוֹשִׁים הַקּוֹדְמִים שֵׁשׁ הוֹי"ה הוּא הַמִּתְלַבֵּשׁ וּמִתְפַּשֵּׁט בְּתוֹךְ כָּל הַדְּבוּרִים וְאֲמִירוֹת. שְׁכַל אֲמִירָה נּוֹבַעַת מִתּוֹךְ הַהִשְׁגָּה הַנִּמְשַׁכֶּת עַל יַד אַרְבַּע דְּרָגוֹת שֶׁבִשְׁמ הוֹי"ה שֶׁהֵם הַתְּנוּצוֹצוֹת רַעִיוֹן בְּסִפְרִית הַחֲכָמָה, הַתְּפַשְׁטוֹתָה בְּשֶׁכַל הַבִּינָה, יְרִידָתָה מֵהַבֵּל הַלֵּב אֶל הַקֶּנֶה בְּקוֹל, וִירִידָתָה אֶל הַפֶּה בְּדִיבּוּר.**

וכלשונו: אור תורה (קטע ב), מגיד דבריו ליעקב (סימן רנא-רג (רסב)): נחזור לענין כי אות יו"ד נקרא נקודה בהיכליה שבו נברא העולם, כי 'כולם בחכמה עשית' (תהלים קד כד), כי מן אות יו"ד נתהוו כל ההוויות. כי אות יו"ד מליאה בה נרמז כל שם הו"ה כידוע, ומארבע אותיות הו"ה נתהוו כל העולמות. כי אין דבר בעולם שלא נתהוו ממנו, ושמו מורה על כך. וממנו נתהוו כל הכ"ב אותיות וכל הדיבורים. וזהו שנאמר (תהלים קלח ב) 'כי הגדלת על כל שמך אמרתך', רוצה לומר כיון שבכל דיבור ואמירה מוכרח להיות ששם הו"ה מתלבש בתוכה, כי ממנו נתהוו, והוצרך הקדוש ברוך הוא כביכול לצמצם אור (של) שם הו"ה בתוך כל הדיבורים ואמירות, נמצא כביכול נראה ונדמה שהאמירה גדולה יותר, וזהו כי הגדלת וגו'.

וְהִנֵּה יֵשׁ לְשֵׁם הוֹי"ה פְּרוּשׁ הוּא כַּמָּה וְכַמָּה לְבוֹשִׁים וּמְסֻכִּים עַד אֵין קֶץ, פִּי מִתְחַלֵּה הוּא מִתְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ הַחֲמִשָּׁה מוֹצְאוֹת הַפֶּה שֶׁהֵם שְׂרָשֵׁי הַמַּחְשָׁבָה, שֶׁשֵׁם יוֹצֵא הַדִּיבּוּר הַאֲלוּקִי הַנִּמְשָׁךְ אֶל הַמַּחְשָׁבָה, וְאַחַר כֵּן נִתְהוּוּ מִמֶּנּוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמִּתְגַּלּוֹת בְּעוֹלְמוֹת הַמַּחְשָׁבָה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאַחַר כֵּן הַצְּרוּפִים שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂים תְּבוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמִּצְטַרְפוֹת זֶה עִם זֶה וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם תִּיבָה שְׁלִימָה, וְאַחַר כֵּן הַסְּפוּרִים כְּשֶׁמִּצְטַרְפֶּת תִּיבָה אַחַת עִם תִּיבָה אַחֶרֶת וּמֵהֶם מוּבְנִים סִיפּוּר הַדְּבָרִים.

וְאָמְרוּ בְּזֵהָר (בהעלותך קנב). **מֵאֵן דָּאִית לִיָּה עֵינַיִן,**

תחת הלבוש החיצוני. וטעם האזהרה היא, **כִּי הַדְּבֹר וְהַפְּנִיָּה הֵם דְּמִיּוֹן גּוֹף וְנִשְׁמָה** הדיבור הוא גוף לכוונה, ודיבור בלא כוונה כגוף בלא נשמה.

וְהִנֵּה הַמְּחַשְׁבָה נִקְרָא עֵינִיּוֹת מִפְּנֵי שֶׁהִיא פְּנִימִיּוֹת לִפְנֵי וּלְפָנִים המחשבה היא העיון בעומקו ומהותו הפנימית של כל דבר, **וְהַהִסְתַּכְלוּת הָעֵינִיּוֹת נִקְרָא סִכְיָה, כְּמוֹ שִׁפְתוֹב** (בראשית יא כט) **'אֲבִי יִסְכָּה', וְדָרְשׁוּ רַז"ל** (מגילה יד.) **שִׁפְסַכְתָּה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ** ורוח הקודש היא המדריגה העיונית שעל ידה אפשר להגיע אל החכמה הפנימית. **וְמֵה גַם שִׁפְסַכְתָּה אֲבָרְהָם אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם הִיא לְהַמְשִׁיךְ בְּמִצְוֵה זוּ בְּחִינַת אֲוֵרוֹת הַמְּקִיפִים** שנמשכים על ידי מצוות סוכה (כפי שהובא לעיל בשם המדרש), **שֶׁהוּא לְשׁוֹן 'וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ', שֶׁהוּא לְשׁוֹן מְקִיף וְסִכְיָה** שהאור המקיף הוא כסכך המגין ושומר - מן החיצונים, **וְהַכֵּל עַל יְדֵי הַמְּחַשְׁבָה הַנִּקְרָא סִכְיָה** שהדביקות במחשבה היא נמשכת מעולם הבינה - שממנה נמשכת השמירה, שעל ידי הדביקות במחשבה יש לו לאדם כוח להמשיך את האור מקיף שהוא אור אלוקי הממשיך קדושה מאותו מקום שממנו נמשכים המחשבות, ועל ידי זה נמשך שפע אל רוחו ונפשו ונשמתו.

אלא מה שנסתתר ומסתתר בתוכו היינו על חיות הבורא אשר בגוף האדם לעבוד את השי"ת בחיות ובהתלהבות, ולא במעשה בלבד, **כַּנְזָפָר**.

וְהִנֵּה יְדוּעַ כִּי בְעֵשִׂיּוֹת הַמִּצְוֹת יֵשׁ בְּחִינַת אֲדָ"ם שֶׁהוּא נוֹטְרִיקוֹן אֲדָם דְּבוּר מַעֲשֵׂה, כְּמוֹ שֶׁאֵיִתָּא בְּפָרִי עֵץ חַיִּים הַהוֹשְׁעָנָא רַבָּה (שער הלולב פרק ז) היינו האדם הנוטל הלולב, והדיבור שמדבר בשעה שאוחזו, והמעשה שמקיף הבימה. **וְאִפְשָׁר שִׁגְם לְזֶה רְמֵז לָהֶם, וְאָמַר לָהֶם מִמֵּי תֵרָאוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ. כִּי אֲבָרְהָם אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם בְּעֵשִׂוֹתוֹ עֲמָהֶם גְּמִילַת חֶסֶד קִיָּם כָּל בְּחִינּוֹת הַמִּצְוֵה, וְכֹנְתוֹ הִיָּתָה לְכָל בְּחִינָה. וְהִנֵּה הָאָדָם דְּבוּר מַעֲשֵׂה שַׁעֲשֵׂה עִמָּהֶם, בְּחִינַת 'אָדָם', הוּא הַמַּלְכַת הַקַּב"ה עַל יְדֵי הָאָדָם עֲצֵמוֹ, הַיְינוּ שֶׁהוּא עֲצֵמוֹ יֵשֵׁב פֶּתַח הָאוּהַל לְהַמְתִּין לָהֶם וּרְץ לְקִרְאָתָם פֶּתַח הָאוּהַל, וּבְבַחֲנִית דִּיבוּר מַה שֶׁאִמַר לְמֵלָאכִים "לוֹשִׁי וְעֵשִׂי עוֹגוֹת", וּבְבַחֲנִית מַעֲשֵׂה שֶׁהֵכִין לָהֶם בְּעֲצֵמוֹ מְזוּנָם כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב "וַיִּתֵּן לְפָנֵיהֶם", כֵּן זֶה נִרְאֶה לָהֶם לְעֵינֵיהֶם וְלֹא הִיָּה צָרִיף לְהַזְהִירָם שֶׁהִיָּה הָאָדָם שַׁעֲשֵׂה אֶת הַמִּצְוֵה וְגַם דִּיבוּרוֹ וְעֵשִׂה וְנִרְאִים לְעֵינֵיהֶם, וְכַבֵּר אָמַר לָהֶם "מִמֵּי תֵרָאוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ" אִם כֵּן כִּבְר לְמַדּוֹ מִמֵּנוּ שְׁלוֹשָׁה בְּחִינּוֹת אֵלוֹ.**

וְכַבֵּר יְדַעְתָּ כִּי הַמַּעֲשֵׂה הוּא עֲנֵף הַדְּבֹר וכל חיותו של המעשה הוא מהדיבור, **וְהַדְּבֹר הוּא עֲנֵף הָאָדָם** כל חיותו של הדיבור ועליותו לשרשו הוא על ידי האדם, **וְגַם הָאָדָם הוּא עֲנֵף הַמְּחַשְׁבָה** כל חיותו של האדם אשר על ידו מעלה ומתקן את הדיבור והדיבור את המחשבה הוא מעולם המחשבה, **חֲשׁ"ב מ"ה אוֹתִיּוֹת מְחַשְׁבָּה**.

וְהִנֵּה הַמְּחַשְׁבָה הִיא סְתוּמָה וְאֵינָה נִרְאִית לָהֶם בְּחוּשׁ ועל כן לא היו יכולים ללמוד ממנו את המחשבה שחשב בשעת עשיית המצווה, ומטעם זה הוצרך להזהיר להם ביחוד, **וְהַזְהִיר עָלֶיהָ וְאָמַר וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ, רוּצָה לֹמַר עַל פְּנִימִיּוֹת הָעֵץ כַּנְזָפָר** שהפנימיות היא מכוסה

פְּרוּשׁ עֵינֵי הַשִּׁכְל, הוּא מְסַתְּכַל בְּפְנִימִיּוֹת הַדְּבָרִים בפנימיות הדיבורים שבפסוקי התורה, **אֲבָל מֵאֵן דְּלִית לֵיה עֵינֵין** מי שאין לו עיני השכל לעיין ולהבין, הוא מסתכל בלבושא דמלכא הוא מתבונן רק בלבושי המלך, שהם פשטות הדיבורים שבפסוקי התורה, **וּבְסִפּוּרֵי הַגְּשָׁמִים בְּפָרְטָן** והוא מעיין רק בפירוש הסיפור הגשמי שמתואר בפסוק, להבין ולהשכיל סדר הדברים, ואינו מבין שבכל פרט ופרט יש סודות גדולים.

וְהִנֵּה יְדוּעַ (בראשית רבה נט ח) **שֶׁאֲבָרְהָם לְמַד דַּעַת לְכָל בְּאֵי עוֹלָם. וְאִפְשָׁר לֹמַר שִׁזְהָ רְמֵז לָהֶם, כִּי בְדַמּוֹת אֲנָשִׁים נִדְּמוּ לוֹ** (בראשית רבה נב), וממילא בוודאי רצה ללמד דעת איך לעבוד את השי"ת, **וְאָמַר לָהֶם בְּעֵשׂוֹתְכֶם אֵיזָה מִצְוֵה אוֹ אֵיזָה דְּבַר שֶׁבְקִדְשָׁה יְהִיָּה כְּוַנְתְּכֶם אֶל פְּנִימִיּוֹת הַדְּבָר** אל הכוונה הפנימית, שהמעשה הוא כלבוש וכלי כדי להוציא את הכוונה הזאת מהכח אל הפועל, **וְלֹא אֶל דְּבָרֵי פִשְׁטוֹן וּלְבוּשָׁם**.

וְלִזֶּה אָמַר 'וְהִשְׁעֵנוּ עַל' מַה שֶׁתַּחַת הָעֵץ, שֶׁהוּא הַחִיּוֹת וְהַהִנֵּה הַמְּהוּנָה וּמְחִיָּה לְכָל הַהִיּוֹת כלומר הוא אשר תחת העץ **אֲשֶׁר עַל כֵּן נִקְרָא הַתּוֹרָה בְּשֵׁם עֵץ הַחַיִּים** (משלי ג יח) ולא סתם עץ, **כִּי מִלַּת עֵץ הוּא לְשׁוֹן גּוֹף שֶׁל הָאָדָם, כְּמוֹ שִׁפְתוֹב** (דברים כ יט) **'לֹא תִשְׁחִית אֶת עֵצָה וְגו'** **כִּי הָאָדָם עֵץ הַשְּׂדֵה, וְאָדָם הוּא שֵׁם מ"ה** (תיקוני זוהר ז), אדם מרמז על שם הוי"ה שבגימטריא מ"ה, היינו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא החיות הפנימית של כל העולמות, ונקרא כך כיון שהקב"ה שורה בו, וכלשון רבינו באור תורה (סימן קלד) מגיד דבריו ליעקב (סימן כט ג), אור האמת (י): **כִּי הָאָדָם הוּא רַק ד' מ', דִּיבוּר מַלְכוּת שוֹרָה בו, וְכַשֵּׁמֶתְדַבֵּק בַּקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא אֵלּוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם נַעֲשֵׂה אֲדָ"ם. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה כְּמַה צְמֻצוּמִים דְּרַךְ כְּמַה עוֹלָמוֹת כְּדִי שִׁיְהִיָּה אַחְדוּת עִם הָאָדָם, שֶׁלֹּא הִיָּה יְכוּל לְסַבּוֹל אֶת בְּהִירְתּוֹ. וְהָאָדָם צָרִיךְ לְפָרוֹשׁ אֶת עֲצֵמוֹ מִכָּל הַגְּשָׁמִיּוֹת כָּל כֵּךְ, עַד שִׁיעֲלָה דְרַךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְיִהְיֶה אַחְדוּת עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שִׁיבּוֹטֵל מִמִּצִּיאוֹת, וְאֵז יִקְרָא אָדָם.**

וְעַם כָּל זֶה אֵינוֹ נִקְרָא פְּנִימִיּוֹת מְמַשׁ כיון שלא הוא עצמו הפנימיות, שהוא עצמו נקרא ד"מ היינו דיבור מלכות, שדיבורו של הקב"ה שוכן בו ורק שאלופו של עולם מתלבש בו, **כִּי עֶקֶר הַפְּנִימִיּוֹת וְהַחִיּוֹת הוּא שֵׁם הַהִנֵּה בְּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ מְרֵמֵז בְּמִלַּת הַחַיִּים שִׁפְתוֹב אַחַר תִּבְתַּת עֵץ לְרֵמֵז עַל חִיּוֹתוֹ יִתְבַרַךְ הַמַּתְלַבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ הָאָדָם, וְשִׁנְיָהֶם יַחַד נִקְרָא 'עֵץ הַחַיִּים'. וְלִזֶּה הַזְּהִיר וְאָמַר 'וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ, רוּצָה לֹמַר אֶל תִּסְתַּכְּלוּ בְּכָל הַלְבוּשִׁים, כִּי אִם עַל מַה שֶׁתַּחַת הָעֵץ**

אומנות הענווה

בית עין המבואר - אור אין סוף של הכנעה וענווה

ענווה היא תכלית כל המדות וצריך לכוננה. שר הענווה רחוק רבי אברהם ז"ל ז"ל מאושרים מכל כוונות אופן רכישת של הכנעה אחרית כחן. כאשר לא ר"י שיהא עוקר את העליונות והענווה הסתירה, ולא אירובי הענווה מוגבלת להינתן מזה ראשון מוגבלת להינתן. משהא וצדק מוגבלת וצדק "צדק ענווה בית המבואר" מודעות פא. ארצות וליקטים מתיירים | כנאר מודעות | ענין והודעות | מתי תלמידי מודעות ומתיירים | שער המבואר

בית עין המבואר
מודעות חדשה ללא באור
פורמט גדול | פורמט קטן

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 | להשיג בחנויות הספרים